

# ARADI KÖZLÖNY

51. évfolyam, 202. szám

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF  
1897-1932.

Szombat, 1936. szeptember 5.

## A felkelők győztek Irun romjain

**A marokkói csapatok borzalmas kegyetlenségei — Megszakadt a diplomáciai kapcsolat Portugáliával**

### Uj kormány alakult Madridban

HENDAYEBÓL jelentik: A harc Irun városában még mindig tart. A miliciák uccároluccára védelmezik állásaikat Mola tábornok csapatai ellen. Behobiánál a felkelők elfoglalták a Franciaország felé eső határvonalat. Irun maga lángtengerben áll, ugyszólván minden egyes ház ég. A város elfoglalására irányuló főttámadás tegnap éjszaka indult meg az irusan-marciáli útvonalon, de eredménnyel nem járt, annak dacára, hogy a felkelők sokkal jobban fel vannak szerelve, mint a védők. A lakosság közül több ezer asszony és gyermek Franciaországba menekült.

A Reuter-ügynökség jelenti, hogy a felkelők egy hadoszlopa a Bidasca folyó mentén állástfoglalt és gépfegyverrel lőtte a Franciaországba vezető hidat, amelyen menekülő asszonyok és gyermekek szaladtak át. A lövöldözés során tízevel estek a folyó medrébe a halottak és sebesültek. Irunban foglyot nem ejtettek egyik részről sem, mert mindenkit, aki megadta magát, megölték. Rémesebb események történtek, mint Badajoz elfoglalásánál. A nemzeti csapatok San Sebastian ellen is támadást intéztek, amelynek helyzete kétségbeejtő és tarthatatlan lesz, ha Irun is elesik. A kormánycsapatoknál municióhiány lépett fel. A vörös miliciák közül igen sokan francia területre menekültek, ahol a csendőrök lefegyverezték őket.

Tegnap délelőtt 10 órakor Irun teljesen körülvették a felkelő csapatok, akiknek élén marokkói légionáriusok vannak. A kormánycsapatok utolsó töredékei a guadelupai erődbe vonulnak vissza.

Ujabb jelentés szerint a felkelők a déli órákban behatoltak Irunba és a várost hatalmukba vették. Borzalmas jelenetek játszódtak le, mert a hátráló miliciát minden egyes házból ki kellett verni és minden házat felgyújtottak. Irun város csak mint romhalmaz került a felkelők birtokába.

Barcelonából érkezett jelentések szerint Gregorio Azénát, a köztársaság elnökének az unokaöccsét, a Cordoba közelében folyó harcok során elfogták a felkelők és nyomban agyonlőtték. A Le Jour azt a szenzációs hírt közli, hogy a portugál kormány megszakította a diplomáciai összeköttetést a spanyol kormánnyal. Csütörtökön éjszaka az a hír terjedt el, hogy a portugál kormány felszólította a lisszaboni spanyol követet, hogy minél előbb hagyja el Lisszabont.

Valenciából jelentik, hogy Terul város elfoglalása küszöbön áll. A kormánycsapatok felrobbantották a felkelők municióraktárát. Győzelmet jelentenek San Rafael közelében is. A miliciák elfoglalták Huesca város kikötőjét és az estramadurái fronton szétszórták a felkelők egy osztagát. Badajoz közelében három felkelő repülő lőtték le. Franco tábornok csapatai itt visszavonulóban vannak.

A Paris Soir jelentése szerint az iruni néparcvonal vezetői francia területre menekültek. A francia hatóságok és a menekültek között

### Az új madridi kormány tagjai

Ma megalakult az új madridi kormány, amely erős balrafordulást mutat. A kormány összeállítása a következő:

Miniszterelnök és hadügyminiszter: Largo CABELLERO (szociálista).

Külgügyminiszter: Julio Alvarez DELVAJO (szociálista).

Tengerészeti és légiügyi miniszter: Indalecio PRIETO (szociálista).

Belügyminiszter: Angel GALARBA (szociálista).

Pénzügyminiszter: Juan NEGRIN dr. (szociálista).

Közoktatásügyi miniszter: Jesus HER-

előreláthatólag surlódásokra kerül a sor, mert a spanyol milícia tagjai megtagadják a fegyverek átadását.

A Temps vezetőhelyen tiltakozik a spanyol polgárháború kegyetlenségei, védtelen tuszok és foglyok lemészárlása ellen. Állítólag Irun kiürítésekor a népfrent vezetői csak saját hiveiknek és azok családtagaiknak adtak engedélyt a menekülésre, míg a többieknek arra kényszerítették, hogy a felgyújtott városban maradjanak. A világ közvéleménye — írja a lap — mélységes underral és felháborodással látja a védtelenekkel szemben ekkövetett barbár kegyetlenkedéseket, amelyeknek azonnal véget kell vetni, mert különben a madridi kormány elveszíti súlyát és tekintélyét.

NANDEZ (kommunista).

Ipar- és kereskedelemügyi miniszter: Anastasio de GRAZIA (szociálista).

Közmunkaügyi miniszter: AGUIRRE (baszk nacionalista).

Igazságügyminiszter: Mariano RUIZ FUNEZ (köztársasági balpárt).

Földművelésügyi miniszter: Luis URITE

Közlekedésügyi miniszter: Bernardo FINDER de LOS RIOS (köztársasági egyesülés).

Munkaügyi miniszter: Jan y PIERRA (katalán balpárt).

Tárca nélküli miniszter: GIRAL eddigi miniszterelnök.

## Demarsot intézett a tokiói szovjet nagykövet Japánhoz

**Ismét kiéleződött az ellentét a két állam között — Letartóztatják mindenféle a külföldön élő szovjet-diplomatákat**

Moszkvából jelentik: A moszkvai lapok a legnagyobb felháborodás hangján írják bizonyos újabb surlódásokról, melyek Szovjet-országnak és Japán között napról-napra jobban és jobban mérgezik el a helyzetet.

Két nappal ezelőtt a Formosa-szigeten lévő Takao-kikötőben zár alá helyeztek egy orosz hajót,

mert állítólag nem tartotta tiszteletben a révkapitányság előírásait. A Tsirek nevű orosz hajó kapitánya nyilatkozatot adott, melyben leszögezte, hogy amikor az állítólag rádió közölt utasítást a Takao-i révkapitányságnak nem tartotta be, nem is tartózkodott a hajó japán fennhatóság alá tartozó vizeken. Takao kikötőjétől mintegy öt mérföldre volt, tehát a révkapitányság rendelkezése reá nem is vonatkozhatott. Mindazonáltal a révkapitányság két japán torpedóhajót küldött ki, amelyek megakadályozták, hogy a Tsirek kifusson Takao kikötőjéből. A Tsirek kapitánya azonnal érintkezésbe akart lépni a Kobéban székelő szovjet-orosz konzullal, azonban a japán hatóságok ebben a szándékában megakadályozták. Ebben az ügyben a tokiói szovjet-orosz nagykövet

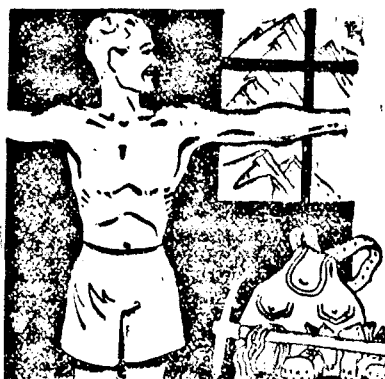
demarsot intézett a japán külügyminiszterhez.

Közlik ezenkívül a moszkvai lapok, hogy a japán hatóságok lehetetlenné teszik Mandzsu-

riában a szovjet-orosz konzulátusi tisztviselők tartózkodását. Csicsikarban és Pograncsikájában a konzulátusi tisztviselőket uton-utfélen molesztálják. A kereskedők szigorú utasítást kaptak, hogy orosz konzulátusi tisztviselőknél sem élelmiszert, sem másfajta árut ne adjanak el. A csicsikari és pograncsikájai konzulok ebben az ügyben lépéseket tettek a japán hatóságoknál, azonban ott azt a választ kapták, hogy a kereskedőknek szóló utasítások felelő helyről érkeztek és azokon nem áll módjukban változtatni.

A japán hadiflotta harmadik számú hajó-rajja parancsot kapott, hogy állomáshelyét tegye át a Jangesekiang alsó folyására. A harmadik számú hajóraj parancsnoka, Oikawa ellentengernagy tegnap Sanghaiba érkezett és közölte a hatóságokkal, hogy rendelkezése értelmében két ágyunaszád Shönking előtt, egy-egy torpedóromboló pedig Nanking, Kiu-kiang, Hankau, Shangsa és Ichang előtt fog állomásozni, míg a raj többi egységei részben Sanghai, részben pedig Csapej előtt vetnek horgonyt.

Londonból jelentik: Az angol lapok még mindig behatóan foglalkoznak a londoni szovjet-követség személyzetének letartóztatása ügyével. Ezelőtt egy héttel egy békés turistatársaság érkezett Londonba. A turisták Szovjet-országból érkeztek és szabályszerűen jelentkeztek a londoni szovjet-követségen. Itt a



## A HEGYMÁSZÓ

ne felejtse el reggeli tornáját, utána bedörzsölés

# NIVEA KRÉMMEL

a „Nivea Testápolóiskola” szabályai szerint. A módszer leírása a Beiersdorf & Co. S. A. R. cégnél Brajov, Str. Iuliu Maniu 3 sz. alatt 15 lel beküldése ellenében kapható. De minden gyógyszerárban, drogériában és illatszertárban is kérhető. „Nivea Testápolóiskola” könyvecskét, a „Nivea Testápolóiskola” szemléltető ábrákon és felvilágosításokon kívül tornagyakorlat és szakszerű dörzsölés (masszázs) oktató leírását tartalmazza. Nivea Krém: doboz 17 lejtől, tubus 32 lejtől.

turistatársaság vezetője igazolta magát és kiderült, hogy **Jagoddval, a GPU vezetőjével azonos.** Jagoda felmutatott egy felhatalmazást, amelyet Stalin irt alá és

melynek értelmében jogában áll a londoni szovjetkövetségen házkutatást tartani. **Maisky** londoni szovjetkövet ekkor az épületet Jagoda rendelkezésére bocsátotta, aki két

napon át kutatott a követség irattárában, majd pedig kijelentette **Malsky** követ és felesége, valamint **Putna** katonai attasé és családja előtt, hogy le vannak tartóztatva. **Malsky** követ és **Putna** tábornok, valamint családjaik a turistatársasággal együtt — mind detektívek és a GPU ágensei voltak — visszatértek Szovjetországra, sorsukról azóta mit sem tudni.

# Vasárnap szentelik fel Arad zsidóságának új temetőjét

Világvárosi nivóju intézményt hozott létre a kegyeletes áldozatkészség  
— Csöndes séta a felszentelésre váró új sírkert alkotását között —

Lélekemelő, impozáns ünnepséget rendez szeptember 6-ikán, vasárnap délelőtt az aradi zsidóság. Ekkor avatják fel az **Oradea felé vezető uton az aradi neolog zsidó hitközség új temetőjét, amely — a számítások szerint — kétszáz esztendőn át szolgál majd az aradi zsidók temetkezési helyéül,** mint ahogy a jelenlegi zsidótemető is már kétszáz esztendő. Tekintettel arra, hogy temetőszentelésre csak minden kétszáz évben kerül sor, az aradi zsidóság ezt az ünnepséget méltó keretek között akarja megünni és ezért előreláthatólag nagy tömegek vesznek részt a felszentelési szertartáson.

Az aradi **Zsidó Szentegylet** az új temető tervezési és építési munkálatait **Rácz Emil** ismert aradi építésmérnökre bízta, aki a feladatot művészi felfogásban, a mai idők követelményeinek megfelelően oldotta meg és az új, fővárosi temetőkhöz hasonló temetőépítési stílust honosított meg Arad-on. Az új zsidó-

temető impozáns diszkapujával, szertartástermével, templomszerű megoldásával az elmulás megrázó fenségét, de egyben a hitet is sugározza.

A temető az oradea-i országot baloldalán tiz hold területen fekszik, a régi zsidótemetőtől körülbelül tiz percnyi járásra. Miután ennek a nagy területnek körülkerítése és megfelelő ápolása nagy tökélet igényelne, elhatározták, hogy egyelőre csak négy hold területet vesznek igénybe a temetési célokra.

A temető országot felől oldalán monumentális kapu és kerítés épült. A kapun héber betűkkel ez a felírás olvasható: „*Mily tiszteltemelő e hely, valóban Isten háza ez és a mennyeknek kapuja*”. Bibliai idézet ez a mondat, még pedig a Bibliának abból a részéből, amely „*Jakob álmá*”-val foglalkozik.

A kapun keresztül jutunk el a temetőtelek tengelyvonalában lévő ravatalozó épülethez, amely templom benyomását kelti. Az épület

előtt és a kerítés közelében virágcsoportok láthatók és ezek mintegy enyhítik a temető komor fenségét. A bejáratot oszlopok szegélyezik és az épületnek különösen az egész építményt uraló gyönyörű kupola kölcsönöz templomjellegét. Az épület központjában van a tiz négyzetméternyi ravatalozó terem. Efelé emelkedik tizennégy méternyi magasságban a kilenc méter átmérőjű kupola, amelynek belső fala égszínkéék színű, úgy, hogy a terem misztikus fényében úgy hat, mintha végtelen ég terülne el a ravatalozó fölött. Ebben a teremben történik a felravatalozás és itt folyik le a gyászszertartás is. Innen nyílnak a hullakamrák, a virrasztó szobák és az a szoba is, amelyben a halottakat mossák és amelyet ugyancsak a legújabb építészeti elveknek megfelelően építettek, amennyiben a mosás márványlapon történik, amelyen közvetlen lefolyó van.

A ravatalozó épület oszlopos előcsarnoka, monumentális tagozású kupolája, architektúrája és kiképzése, mintegy kifejezni akarja azt a célt, amelyet hivatott szolgálni.

A telek baloldali részében külön épületben nyert elhelyezést az őrlakása, míg a jobboldali megfelelő részen kertész-lakás épül.

Elkészült már a temető sírhelyek szerinti való elosztása és külön területek állnak a sírboltok rendelkezésére. Az utak építése, a parkírozás és a fák ültetése még folyik.

A felszentelés — mint említettük — vasárnap történik meg, hogy ezután az új temetőt átadják hivatásának: az elmulás, de egyben az örökkévalóság szolgálatának.

A temető felszentelésének időpontjában futnak be Arad-ra az országkörüli kerékpárverseny résztvevői és ezért a hatóságok délelőtt tiz órától elzárják az oradea-i utat. Erre való tekintettel a Zsidó Szentegylet elnöksége arra kéri mindazokat, akik az ünnepségen jelen akarnak lenni, hogy föltétlenül délelőtt tiz óra előtt menjenek ki a temetőbe, mert tiz óra után a fenti okokra való tekintettel, a temető területét megközelíteni a városból lehetetlen.

## Szerződés készül

Németország és a balli államok között

**Pártból jelentik:** A Havasiroda jelentése szerint a német birodalmi kormány megemeltáadás szerződést ajánlott fel Litvániának. Ezt az ajánlatot a balli államok külügyminiszterei közös értekezleten vizsgálják meg és valószínűleg további tárgyalások várhatók e kérdésben.

## A bajtársak

Irtá: H. D. LAYTON

Nicholls Georgenak, amióta a világháborúból hazajövet átvette az atyja hirtelen halála következtében váratlanul reá átszálló vagyonát, alig volt egy percre saját maga számára. Kora reggeltől késő estig dolgozott, rövid déli szünettel. Még a nyári pihenőjét is arra használta fel, hogy a kontinens hasonlófajta üzemeit tanulmányozza. Mert Nicholls George úgy járt, mint a trónörökös, aki hamarabb kerül ősei trónjára, mintsem hitték volna és a váratlan nagy feladat készületlenül találja.

Az aláírásokkal végzett, fáradtan felállt és ebédelni készült.

— Powell William kéri az elnök urat, hogy egy percre fogadjon... Azt mondja, hogy fontos magány... — jelentette a titkára.

Nicholls türelmetlenül nézett a titkára:

— Nem tudta maga vele elintézni?

— Nagyon kért, hogy személyesen adhasa elő. Azt mondta, csak egy perc... — mentegődött a titkár.

— Hát akkor gyorsan jöjjön, — felelte Nicholls és visszaült az asztalához.

Mást aligha fogadott volna ebéddőben, ami magában is szerénytelen kívánság. De Powell világháboruban egy franciaországi hadikórházban egymás mellett ágyakon szenvedtek egy horzalmos német gáztámadás hatása alatt. És Nicholls a lelke mélyén ma is elsősorban katona volt a csak másodsorban... milliomos gyáros.

Powell bejött és mint mindig, most is feszes „vigyázz”-állásban állt meg az asztal előtt:

— Jó estét, Nicholls kapitány ur!

Nicholls mosolyogva nézett a vén bajtársra és barátságos hangon így szólt:

— Morton mondta, hogy valamit kíván tőlem, Powell. Nos, ki vele!

— Arra kérem, mint volt kapitányomat, hogy holnap adjon nekem szabadságot.

— Szívesen... de mi dolga van éppen holnap?

Az öreg Powell újra feszes vigyázzba huzta ki magát:

— Ma van az évfordulója a lancourti napnak, amikor a Hindenburg-vonalat áttörtük. A rohamra százötvenen indultunk, estére már csak huszonketten voltunk... Mind derék leicestéri fiu volt...

És az öreg imádságyszerűen áhítatos hangon sorolta fel a huszonkét nevet, a végén a sajátját.

— Azután éjjel megrohantak a németek... s hajnal felé a leicestéri fiuk közül már egyedül maradtam... — teife hozzá Powell szomorúan. A mellet elborító háborús kiténtetéseket érintette a mutatóujjával és hozzátette:

— Én ezeket a kiténtetéseket kaptam... Ők szegény fiuk, semmit se kaptak, csak más kétszáz derék fiuval egy fakeszertet... Azért minden esztendőben ezen a napon bajtársi összejövetelt tartok... Sajnos, csak egyedül jelenhetek meg. De a fiukra gondolok.

— Hiszen holnapra kért szabadságot, Powell — jegyezte meg Nicholls — pedig azt mondta, hogy ma van az évforduló...

Az öreg furfangosan mosolygott s így szólt:

— Azért kérek holnapra szabadságot, mert ma este van a „bajtársi estém...”

Ezt azután Nicholls megértette és barátságosan megszoritva a vén katona kezét, befejezte a tárgyalást.

Az órlási kiterjedésű gyártelepnek, amely a várostól messze feküdt, munkás- és tisztviselőklubja volt, ahol külön étterem volt az alkalmasított két kategóriájának.

Amikor Nicholls aznap este már az autójára

akart szállni, éppen arra jött az öreg Morton, a klub gondnoka és tiszteletteljesen üdvözölte az elnököt, így szólt:

— Elnök ur, ha egy percre benézne a tisztviselői éttermekbe, olyan látna, amibe még nem volt része.

— Ugyan mi lehet az a nagy szenzáció? — kérdezte Nicholls mosolyogva.

— Talán nem árulnám el előre, méltóztassék velem jönni.

Átvezette az elnököt a különböző éttermeken. Ittenkor mind tele volt vacsorázó nőtlen tisztviselővel. Eljutottak egy kisebb oldalteremhez, ahol külön társaságoknak szoktak teríteni, ha vendégei voltak az igazgatóságnak, vagy külföldi látogatók maradtak a telepen ebédre vagy vacsorára.

Hosszu asztal volt terítve a kis teremben huszonkét személy részére. Az asztalfőn egyedül ült Powell, ünneplő ruhájában, mellén háborus kiténtetéseivel. Minden személy helyén egy korsó sör állt, de ezek közül hét már üres volt, Powell arca pedig teljesen vérvörösre duzzadt.

— Ez Powell bajtársi estje — magyarázta Morton meghatottan mosolyogva — minden évben ezen az estén így terített az öreg és sorra iszik minden elhalt bajtárs helyett... Ezért kér mindig szabadságot... a következő napra...

Powell éppen most újra egy helyet... illetve sörös kancsóval... odább vonult és halk hangon felkösztönte azt a felejthetetlen bajtársát, aki számára az a hely terítve volt. Azután pedig egy hajtásra kiltta a sörét.

Nicholls szó nélkül megfordult és kifelé indult, de amikor az autohoz érve kezett fogott az öreg Mortonnal, aki odáig kísért, ez meglepetten látta, hogy a nagyhatalmu „textilkirály” arcán vastag könnycepp gurult végig.

# Szeptemberben elvégzik a szellemi munkanélküliek összeírását

**A király kihallgatáson fogadta a légügyi minisztert — A nemzeti-parasztpárt választmánya foglalkozott az új kormány politikájával**

*Bucuresti-ből jelentik:* Luca belügyminiszter a sajtó képviselői előtt tegnap nyilatkozott a szellemi munkanélküliek összehatalásáról. A belügyminiszteriumban külön bizottság alakul, amely a kérdést tanulmányozza. A bizottságnak kötelessége megállapítani a munkanélküliség okát és olyan módokat találni, amelyek segítségével késedelem nélkül megoldható legyen a probléma. A legelső feltétel az, hogy az érdekelte munkanélküliek könnyítsék meg a bizottság munkáját azzal, hogy azonnal jelentkeznek és összes adataikat rendelkezésre bocsájtják, amit a legnagyobb diszkrécióval kezelnek. Az összeírásnál használt kérdőíveket rövidesen kiosztják és az összeírást még szeptemberben elvégzik.

A kormánynek egyébként a rend helyreállítására vonatkozó törekvéseivel kapcsolatosan a Tempo azt jelenti, hogy a közhivatalnokok számára szigorú következmények terhe mellett megtiltják a különböző pártokban való tagságot. A rendelet végrehajtására a belügyminiszterium ügyel fel. A Capitala értesülése szerint az egyetemek rendjének biztosítása végett különleges egyetemi rendőrséget szerveznek.

A Tempo arról is értesül, hogy Pop Valler, az új kereskedelmi miniszter nagyszabású változásokat kíván eszközölni a kontingentálás rendszerében. A változás kezdete, hogy a kvótákat megállapító bizottság tagjait leváltják.

A nemzeti-parasztpárt állandó választmánya a párt központi klubheliségekben ülést tartott, amelynek során Mihalache ismertette az általános politikai helyzetet. Az állandó választmány holnap folytatja munkáját. Nemzeti-parasztpárti körökben rámutatnak arra,

hogy az ülésen Luca belügyminiszternek a parasztgárdák ügyében történt előterjesztését is tárgyalták. Az állandó választmány dönt a párt további magatartásáról. Az ülésen nem vett részt Lupu dr., aki külföldön tartózkodik, Maniu és Costachescu.

A Lupta a kormányváltozással kapcsolatos

tosan arról ír, hogy az aggódva várt tőzsdéi következmények elmaradtak. Bármennyire is sajnálja a külföld Titulescu távozását — írja a lap — Antonescu külügyminiszter személye biztosíték arra, hogy Románia kitart hagyományos külpolitikája mellett. Ez az oka annak, — fejezi be a lap cikkét — hogy a tőzsde nem rezonál a politikai eseményekre.

Itt említjük meg, hogy Törökország bucuresti-i követe és Cancicov földművelésügyi miniszter tegnap egyezményt írtak alá, amely szabályozza a Cadrilater-ban lakó török nemzetiségű lakosság Törökországba való kivándorlását. A megegyezés értelmében a jövőben zónák szerint történik meg a kivándorlás és pedig 5 év leforgása alatt. A törökök által elhagyott földet hektáronként 6 ezer leiért bocsátják áruba és ezeket a területeket román telepesekkel népesítik be.

## Benes bizik a békében

**»Szentül hiszem, — mondotta — hogy háborura belátható időn belül nem kerül sor«**

*Prágából jelentik:* Benes Eduard köztársasági elnök a hadgyakorlatok alkalmából Aranyosmarótra érkezett és itt a következő beszédet mondotta:

— Tudjátok jól, hogy jó idegeim vannak, nem félek szembenézni a veszéllyel és a kormánnyal, a politikai körökkel szívesen működök együtt a veszély megszüntetése érdekében. Mi a békét kívánjuk összes szomszédainkkal és hisszük, hogy végül is az emberi belátás lesz urrá és a békét sikerül megőriznünk. Mi nem vagyunk télelemmel eltelve, biztosan tekintünk a jövő elé és szentül hiszem, hogy belátható időn belül háborura nem kerül sor.

## Lemaradt a városvezetőség mai napirendjéről a városi színházberlet ügye

**Tervek a színházprobléma megoldására — Coțioiu Romulus dr. sürgősségi alapon napirend után kívánja letárgyaltatni ma a kérdést**

A városvezetőség legutóbbi ülésén bejelentés hangzott el arról, hogy a városvezetőség szombat délelőtti ülésén tárgyalják le a városi színházépület új idényberletére hirdett pályázatok ügyét. A városvezetőség napirendjét pénteken délelőtt állították össze a polgármesteri hivatalban, de általános meglepetésre az illetékes ügyosztály nem jelentette be, hogy a pályázati jelentést elő kívánja terjeszteni s így nem került az ülés napirendjére.

sem. A tényről maga dr. Coțioiu Romulus intermarbizottsági elnök is meglepetéssel szerzett tudomást, majd az újságírók érdeklődésére a következőket jelentette ki:

— Egyelőre nem ismerem a magyarozatát annak, hogy a színházberlet pályázatának ügye miért nem került a szombati városvezetőségi ülés napirendjére, de mivel magam is sürgősnek tartom a kérdés eldöntését, keresni fogom a módját, hogy a kérdést napirenden kívül, illetve után, sürgősségi alapon tárgyalhassuk le.

Én a magam részéről nem kívánom semmilyen előzetes nyilatkozattal befolyásolni a városvezetőség döntését, hol minden tagunk egyéni véleményét egyformán tiszteletben tartjuk s az a kívánságom a színház kérdésében is, hogy a többség kialakult véleményének értelmében határozzunk.

A kulisszák között egyébként érdekes hírek keringenek különféle többé-kevésbé valószínű, részben könnyes lehetséges fuzióstervekről, amelyeknek létrejötte leegyszerűsíteni kívánja a színházi pályázat résztvevőinek létszámát. Ezekre a hírekre vonatkozólag a szombati ülés mindenesetre tiszta helyzetet teremt, ha a városvezető dr. Coțioiu Romulus tervei szerint sikerül letárgyaltatni a színházi pályázat kérdését.

## Bécsbe utazik Edward angol király

**Az angol király a szárazföldön keresztül tér vissza Londonba**

**Feltevés a király romániai látogatásáról**

*Bucuresti-ből jelentik:* Már hírt adtunk arról az eddig meg nem erősített jelentésről, hogy VIII. Edward néhány nap múlva jachtján Constanta-ba érkezik. Ezzel kapcsolatban a „Dimineata” azt jelenti, hogy az angol király valószínűleg nem azon az úton tér vissza hazájába, amelyen érkezett, hanem a Londonba való visszautazás a szárazföldön át fog megtörténni.

A Dimineata szerint még nem biztos, hogy VIII. Edward melyik utvonalat veszi igénybe. A valószínűség az, hogy az angol uralkodó kiköt Constanta-ban és innen utazik tovább. Egy

másik verzió szerint a királyi jacht Konstantinápolyt nem haladja túl és VIII. Edward innen Szófián és Jugoszlávián keresztül az Orient-expressszel megy tovább.

*Londonból jelentik:* Edward király a Nalin-jachttal ma délelőtt megérkezett Konstantinápolyba.

Hivatalos jelentés szerint VIII. Edward angol király vasárnap este utazik Bécsbe. A török köztársasági elnök saját különvénatát bocsátotta az angol uralkodó rendelkezésére. A király három napot szándékozik Bécsben tölteni.

## Szeptember 13-ikán fejeződnek be a beiratások az arad-i katolikus gimnáziumban

**Körülbelül 120 növendéke lesz az idén az iskolának — 60 diák pótvizsgázott szerdán és csütörtökön**

Két napon át, szerdán és csütörtökön hatvan diák „drukkolt” az arad-i katolikus gimnáziumban, ahol Evutian Sabin timisoarai tanügyi vezérfelügyelő elnöklete alatt levő bizottság előtt folytak le a pótvizsgák. Pénteken délután tartották meg a konferenciát a pótvizsgák ügyében, a döntés azonban előreláthatólag csak szombaton kerül nyilvánosságra. Minden valószínűség szerint a vizsgázó diákok túlnyomó része átment. Az arad-i katolikus gimnáziumban a tanév kezdete előtt már csak egy vizsga lesz: a kísérettségi, amely szeptember 9-ikén kezdődik.

Az iskolában már nagyban készülődnek a tanévre Fischer Aladár igazgató vezetésével. A beiratkozások nagyjában megtörténtek, még két nap lesz, szeptember 7-ikén, amikor a mostani pótvizsgások iratkozhatnak be és szeptember 13-án, amikor az öfödikesek jelentkeznek a kísérettségi letétele után.

Az eddigi jelek szerint összesen körülbelül százhusz diákja lesz az idén a katolikus gimnáziumnak.

Ami ugyyszólván a legfontosabb: az első osztályba huszonhatan iratkoztak be.

## Nézeteltérés merült fel a bíróság tagjai között az arad-megyei férjgyilkossági bűnpörben

Mára tüzte ki az ítélethirdetést az arad-i törvényszék Moldovan—Gatoschl-tanácsa a rejtélyes chişineu-cris-i férjgyilkosság vádlottjai, Tuta Constantinné és Mistor Cornel bűnpörében. Az ügyben a délelőtti órákban érdekes fordulat történt, az ítélethirdetés ugyanis elmaradt és Moldovan Sabin dr. elnök bejelentette, hogy az ítélet kérdésében nézeteltérés keletkezett a bíróság tagjai között. Ezért egy harmadik bíró bevonásával újra letárgyalják az egész bűnpört. A tárgyalást a törvényszék a jövő hét csütörtökjére tüzte ki.

**BRANIA**

Szombat, 8, 5, 7 $\frac{1}{2}$  és 9 $\frac{1}{4}$  órákor

**Mindent a gyerekért**

Humoros gangster-film.

Szünetben fellép GAMORAH bűvész.

## Perfelvétel a holland bíróságok előtt

# Amiért a spanyol örökösödési háboruban ömlött a vér

A nagy spanyol zűrzavarban II. Fülöp is szerepel — Amikor a holland-porosz határon Anstel-Prickenscheid Hubert nevű festőművész nevében hoztak ítéleteket — Átirat a népszövetséghez és más kuriózumok —

Hertogenboschból jelentik: Míg Madridban, Sevillában, Burgosban élet-halál harcot vív egymással a két ellenséges spanyol tábor, s most dől el, hogy Spanyolországból diktatura, demokrácia, monarchia, szovjetállam, vagy szövetségi állam lesz-e, addig egy dülkéni holland ügyvéd elérkezettnek látta az időt, hogy felelevenítse a spanyol örökösödési háboru arányait s mint a spanyol korona legitim vazallusa, igényt támasszon a hercegi rangra és a szuverén hercegség elismerését követelje. A spanyol örökösödési háboru, a németalföldi szabadságharc, az utrechti béke, a napoleoni korszak, a bécsi béke, az európai történelem más elfeledett határkövei vonulnak fel a holland ügyvéd perében, ezek azok az események, amikre igényeit felépíti dr. Leufkens von Anstel-Prickenscheid Ferenc ügyvéd ur, aki a háboru utáni világ zűrzavarában a maga csatádi rögeszméje számára is szeretne némi reális alapot találni.

### Harc az örökségért

II. Fülöp spanyol király 1567-ben önálló és szuverén hercegi rangra emelte Anstel-Amstenrade Ferenc grófot, a limburgi hercegség egyik urát, aki nagy szolgálatot tett a spanyol koronának. A hercegi rangra emelt főúr megkapta a geeleni grófságot, amely a mai Hollandia és Poroszország területén fekszik, és tizenegy uradalom tartozott hozzá Limburg környékén.

Minthogy a dúsgazdag főúr fiú-örökösök nélkül halt meg, az egész örökség unokahugára, Salm Mária Dorottya hirodalmi grófnőre esett, aki azonban a hatalmas kiterjedésű birtokot az akkori politikai zavarok miatt nem tudta átvenni.

Igy aztán a geeleni grófság apróbb uradalmakra szakadt, amelyek részben Ausztriához, részben Franciaországhoz, részben Hollandiához kerültek. Így történt aztán, hogy a geeleni grófságról az 1713-ban kötött utrechti békében, valamint a számos németalföldi határkiigazításról szóló szerződésben, sőt végül is az 1815-ös bécsi békében említés történik. Az Anstel-Amstenrade grófi családnak azonban van egy mellékága, az Anstel-Prickenscheid család, ezek nem haltak ki és azon az állásponton vannak, hogy annak idején jogtalanul juttatták az örökséget a Salm grófnőnek, mert hiszen az akkori spanyol törvények szerint női családtag nem örökölhette, másrészt pedig a geeleni grófságot az akkori szerződések nem érintik, úgy, hogy a hercegség jogilag ma is fennáll.

A család tehát körülbelül egy olyan vitás jogi kérdést akar most sürrelesen tisztázni, amiért a spanyol örökösödési háboruban folyt a vér.

Szerencsére ők nem akarják a Spanyolországban amúgy is patakokban ömlő vért szaporítani s egyszerű aktaháborut folytatni. Az aktaháborunak az a célja, hogy bizonyítsák, hogy az Anstel-Prickenscheid család jogos örököse a geeleni szuverén grófságnak és hercegségnek.

### Hubertus herceg trónra lép

Közvetlen a világháboru befejezése után vette kezdetét ez az azóta tengeri kigyóvá dagadt pör, amelyet egészen addig szívós munkával és gondos történelmi kutatások alapján készítettek elő. Az Anstel-család akkori feje, Hubertus Leufkens von Anstel-Prickenscheid festőművész, minden megfelelő formassággal Geelen hercegévé proklamáltatta magát.

A fényes családi ünnepséget komolyabb

lépés követte, mert a herceg nyilvános falragaszokon szólitotta fel Welkenraedt grófság lakóit, többek között például az aacheni mitsem sejtő és gazdag polgárokat, hogy adójukat ezentul ne a porosz hatóságoknak, hanem neki fizessék.

Nem szabad elfelejteni, hogy ez a proklamáció éppen azokban a zavaros hetekben történt, amikor például az egyik szomszédos körzetben három hétre szovjetkörtársaságot rendeztek be. Kölnben pedig sokat lehetett egy önálló rajnai köztársaságról hallani. Ugy, hogy a herceg proklamációjának volt is némi visszhangja, ha nem is kapott adópénzket, már csak azért sem, mert hiszen ezekben a határmenti községekben egyáltalán semmiféle adót nem fizetett ekkor a lakosság, hanem Welkenraedtben néhány hétig valóban a geeleni herceg nevében kormányoztak. Sőt az ítéleteket is az ő nevében mondták ki.

Rövid idővel ezután bekövetkezett a hercegi festőművész halála és fia, aki ekkor egészen kis ügyvéd volt Godesbergben, bejelentette igényeit a hercegségre és külön törté-

### Dr. Leufkens tragédiája

Dr. Leufkens azonban nem volt festő, aki csak a külső hatásokért lelkesedik, hanem ügyvéd volt, aki összegyűjtötte írásait, dokumentumait, családi leveleit és a holland bíróságoknál megindította az eljárást, nem ugyan a hercegség kiadása iránt, hanem a hercegi rang, a szuverénítás és a területenkivüliség jogának elismerése s végül egy végkielégítés megfizetése iránt. A maastrichti bíróság elutasította természetesen dr. Leufkens keresetét, aki azonban nem nyugodott meg, hanem fellebbezett a bentogenboschi felsőbírósághoz. A felsőbíróság elismerte a dokumentumok valódiságát, sőt az ügyvéd követeléseinek jogossága ellen sem emelt elvi kifogást, ellenben elévültnek nyilvánította a jogigényt és az el-

## Öt esztendő óta állandóan szenvedtem a gyomorlajdalmaktól..

székrekedésem volt, állandó fejfájás gyötört, az étvágytalanság miatt nagyon lefogytam. Már egészen kétségbeestem, semmiféle gyógyszer nem segített. Láttam ugyan az újságokban a „Gastro D” hirdetések, de nem volt bizalmam, hiszen már anyi mindent megpróbáltam és mindig eredmény nélkül.

Azonban egyik barátom, aki 25 éve szenvedett gyomorhajban, a „Gastro D”-kurával tökéletesen kigyógyult és ezen tény engem is arra indított, hogy megkezdjem a „Gastro D”-kurát. Három üveg elhasználása után teljesen meggyógyultam kinzó gyomorlajdalmaimtól és most már én vagyok az, aki barátaimnak, ismerőseimnek szívből ajánlom a „Gastro D” gyógyszert. Popa István, București, Str. Visarion No. 1.

„Gastro D” kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető: 130 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

nelmi kuriózum, ami élénken jellemző az akkori zavaros időkre — ezt az ugynevezett egyesült Rajna-bizottság el is ismerte. Az ügyvéd levélben értesítette trónralépéséről Hollandia, Franciaország, Németország és Spanyolország kormányát, sőt, hogy a komédia teljes legyen.

1926-ban átiratot intézett a Népszövetséghez, amelyben kérte a Népszövetség oltalmát a maga és a hercegség részére.

Sőt megújította apja proklamációját is. Welkenraedtben ismét megjelentek a hercegi falragaszok, igaz ezuttal nagyobb eredménnyel, mert az aacheni kerületi bíróság súlyos pénzbírságot szabott ki az ügyvédre.

Járást beszüntette, azzal az indoklással, hogy az állam érdekeivel ellenkezik.

Dr. Leufkens a hosszadalmas pörösködés következtében nemcsak koldusszegény ember lett, hanem valóságos rabja rögeszméjének, aki most a lapokat árasztja el a dokumentumaival és minden áron forradalmi uton akarja ő is érvényesíteni jogos követeléseit és fel akarja támasztani ősei hercegségét.

A harcot nem adta fel és most szegényjogon indított pert a holland állambíróságnál.

Persze, nem tulságosan valószínű, hogy ennek a kísérletnek komoly sikere lesz és a spanyol vazallus-hercegséget visszakapja.

### Somlay kezdte, Németh Antal végzi

## Szántó György „Sátoros király”

című színművének rendezését a budapesti Nemzeti Színházban

Mi történt a kiváló arad-i író színművének rendezése körül? — Somlay

Artur nyilatkozata

A budapesti Nemzeti Színház egyik első újdonsága Szántó György európai hírű arad-i író „Sátoros király” című történelmi színműve lesz. A darab rendezését a színház igazgatója még a múlt szezomban Somlay Arturra, a színház kiváló művészére bízta, aki nagy kedvvel készült is a feladatra és arra, hogy a darabnak egyik főszerepét maga is játssza el. A szereposztás most elkészült, de Somlay neve nem szerepel rajta. A rendezői — illetve a Nemzeti Színházban szokásos megjelöléssel: játékmesteri — feladatot Németh Antal igazgató végzi. Somlay Artur egyideje nem járt be a Nemzeti Színházba és egyik előkészületben lévő darab próbáin sem vett részt. Színházi körökben felfigyeltek erre a változásra és különféle híresztelések keltek szárnyra. Egyesek tudni vélték, hogy a művész és a színház vezetősége között bizonyos feszültség keletkezett, amely állítólag egyizben hangos vitában is kifejezésre jutott. Informálódtunk az állítólagos afférről és ezt tudtuk meg:

— Somlay Artur a nyarat Bécsben töltötte, ahol több filmen játszott. A bécsi koszt és a felvételekkel járó izgalmas munka nagyon megviselte a gyomrát, amely már régen beteg. Fájdalmi keletkeztek, amelyek természetesen idegesítették. Ilyen állapotban kezdte meg a „Sátoros király” próbáinak vezetését. Kollégái észrevették, hogy a művész rosszul érzi magát, az igazgató pedig belátta azt, hogy erős fájdalmak által leromlott kedéllyel nem végezheti Somlay a megerőltető munkát. A programmon már változtatni nem lehetett és így a rendezést az igazgató személyesen vette át, amivel kétségkívül nagy munkát vállalt magára, annál is inkább, mert most néhány napot Bécsben kell töltenie.

Megkérdeztük a kiváló művészt is, aki röviden csak ennyit mondott:

— Semmi sem történt. Nyáron Bécsben filmeztem, sok munkám volt és most fáradt vagyok, a gyomrom sem egészen jó. Egyéb semmi sem igaz.

### CORSO-MOZGO

Rendkívüli sikerrel fut  
Jegyelővétel  
délután 11-1-ig  
Telefon 565

Ünnepélyes szezonnyitó diszeloadás „A vágy” Marlene Dietrich és Gary Cooper világfilmje. Ez a film, mely a nézőt elviszi a nagy indulatok szerelemek világába, egy olyan filmalkotás, amely valóban magával ragadja a nézőt. Pótműsor: a legújabb Paramountjournal és a régi Moscovia színes film. Előadások kezdete hétköznapokon 5, 7 $\frac{1}{2}$  és 9 $\frac{1}{2}$  órakor szombaton és ünnepnapokon d. u. 3-kor.

### CORSO-MOZGO

Rendkívüli sikerrel fut  
Jegyelővétel  
délután 11-1-ig  
Telefon 565

## Megszigorítják

a hadiállapotot Palesztinában

Londonból jelentik: Az újból súlyosra fordult palesztinai helyzet ügyében az angol minisztertanács késő éjszakáig folytatott megbeszélést. Az angol hadgyakorlatokat ezért le is fújták és a csapatokat a minisztertanács határozata folytán visszaszállítják illetékességi helyükre, már csak azért is, hogy azokból egészítsék ki a Palesztinába rendeltendő csapatteket. A nagyarányú csapaterősítésekre a palesztinai hadiállapot megszigorítása miatt van szükség.

Háromszázezer leies birtokvéfel — a holdban

## Százezer leies birságot róttak ki egy arad-megyei gazdára egy nemlétező földvásárlás után

Evek óta harcol Jigeu Mihai socodor-i gazda, hogy bebizonyítsa, hogy nem vásárolt 320 ezer lei értékű birtokot. — Az arad-i törvényszék megsemmisítette a birságot, melynek alapja — egy hamis szerződés volt

Jigeu Mihai, az arad-megyei Socodor községbeli jómódu gazda valószínűleg nem sejtette hat esztendővel ezelőtt, amikor egyik adósával egyezséget kötött, milyen súlyos következményekkel és főként mennyi költséggel fog ez a kiegyezés járni. Mert ha sejté, talán inkább — lemondott volna az egész követelésről. Az arad-megyei gazda furcsa történetjének részletei egy arad-i törvényszéki tárgyaláson bontakoztak ki.

A socodor-i gazdának 11 ezer leies követelése volt egy községi sertéskereskedővel szemben és a kereskedő ajánlatára olyan egyezséget kötöttek 1930-ban, hogy Jigeu Mihai egy hold földet kap 16 ezer leies áron, ráfizet követelésére 5000 leit és átveszi a földet. Amikor a szerződés aláírására sor került, a 60 esztendőes gazda, aki szerződését rövidlátó, bejelentette, hogy szemüvegét otthon felejtette, de a kereskedő biztatására aláírta a megállapodást, anélkül, hogy elolvashatta volna. Nyugodtan hazament, azzal a vigasztaló tudattal, hogy mindent a legjobban elintézték. A meglepetés csak néhány hónap múlva következett be, amikor a chisineu-cris-i járásbíróstól keresetet kézbesítettek ki a gazdának, aki ilymódon tudta meg, hogy

a kereskedő 309 ezer leire perelte be, mert husz hold földet vásárolt,

holdankint 16 ezer leiért és a vételárból csak 17 ezer leit fizetett ki.

Jigeu kétségbeesetten ügyvédhez szaladt és a rövid tanácskozás eredménye az lett, hogy a kereskedő ellen okirathamítás és császári eméni bünyádi feljelentést tettek az arad-i ügyészségen. A bünyádi eljárás eredményeként a kereskedőt vád alá helyezték. Amikor az ügy idáig eljutott, a kereskedő kezdett el egyezkedni. A megállapodás értelmében a polgári tárgyaláson a sertéskereskedő elismerte, hogy a szerződés hamis volt és hogy semmi követelése Jigeuval szemben nincs. Ennek ellenében a bünyádi főtárgyaláson Jigeu közölte, hogy a kereskedő jóhiszeműségét nem vonja kétségbe. Itt ugyanis a vádlott azzal védekezett, hogy tévedett, azt hitte, hogy a gazda husz holdat vesz és nem volt szándékában megkárosítani. Jigeu vallomása alapján felmentették a kereskedőt és a gazda most már azzal a megnyugtató tudattal utazott haza, hogy a kellemetlenségek sorozata véget ért.

Rosszul számított. Mert hamarosan egy

### Meghívó.

A Grădiștei Rom. Kath. Kőr ma, szombaton este

szeszonyító bálát rendez,

melyre ezuton hívja meg az érdeklődőket

3925

a Rendezőség.

AZ ÚJ

# AUFRICHT FATELEPEN

TELEFON: 69.  
Str. Dimitrie Balcu 15-17.

Gyermekkorház mellett (a városi kertészet felé)

Legjutányosabban szerzi be  
TÜZIFA, FENYŐFA, KEMÉNYFA és CSERÉP

SZÜKSEGLETÉT

CONSUM és INLESNIREA KISZOLGALAS!

küldte az iratokat újratárgyalás végett. Az arad-i bíróság másodsor már elutasította a fellebbezést és megerősítette a százezer leies birságot. Ismét a Tábla elé került az ügy, amely jogerősen jóváhagyta a birságot. Fuchs dr. ekkor újratelvéletli kérelmet nyújtott be és a megindult per folyamán az összes aktákkal, ítéletekkel és tanúkkal igazolta be, hogy védenca nem fizethet birságot, mert a földet nem vette és nem kapta meg, főként pedig mert nem is tudott az egész vételről és nem egyéb, mint — áldozat. Maga a kereskedő is megerősítette a védelmet. A pert pénteken tárgyalta az arad-i törvényszék harmadik szekciójának Constantinescu—Tautu-tanácsa, amely a felsorakoztatott bizonyítékok alapján

helyt adott Jigeuék álláspontjának és megsemmisítette a birságot.

Jigeu most már sokkal nyugodtabban ment vissza a kis socodor-i házba. Bebizonyította igazát. De amig idáig eljutott, sok pénzbe került a nagy pereskedés.

Az eset csattanója: a 11 ezer leit még mindig nem kapta meg, sem a földet... A nagy izgalomban meg is feledkezett róla...

(—rosi.)

## Kártérítésre kötelezte

az Elgiba RT. villanytársaságot az arad-i munkabíróság a halálosvégü radna-i villany-szerencsétlenség ügyében

Ki volt felelős Jost János lipova-i munkás életéért? — A bíróság hétszáz leies havi életjáradékot ítelt meg a munkás édesanyjának

Az elmúlt év augusztusában halálosvégü szerencsétlenség történt egy radna-i cukrászdánál. A lipova-i Elgiba r-t. villanytársaság villanyvilágítást szerelt Ferenczy cukrászánál, akinek házában Tolnai László villanszerelő és Jost János munkás dolgoztak. Jost felmászott a póznára, hogy a világitást bekapcsolja és véletlenül hozzáért a magasfeszültségű áramot vezető vezetékhez és nyomban meghalt. Halála után megindult a bünyői vizsgálat, amely végül megállapította, hogy a szerencsétlenségért senkitem terhel felelősség.

Jost édesanyja, öz. Jost Károlyné azonban nem nyugodott bele az ügy ilymódon való elintézésébe és dr. Szegő Henrik lipova-i ügyvéd útján kártérítési pert indított az Elgiba r-t. ellen, azzal az indokolással, hogy fia halálával elvesztette egyetlen kenyérkeresőjét és a halálos szerencsétlenségért a társaság felelős, amennyiben nem tartotta be a munkaügyi minisztériumnak 1934-ben kiadott rendeletét. Ebben azt írja elő, hogy villanybekapcsolások alkalmával a veszé-

lyes balesetek elkerülése végett ki kell kapcsolni a villanyüzem működését. A per az arad-i munkabíróság előtt folyt le. Efrimescu bíró elnökölte alatt. Ünökökként dr. Rácz Sándor és dr. Kalmár János ügyvédek szerepeltek. Az Elgiba társaságot a bíróság előtt dr. Fuchs Albert ügyvéd képviselte, aki kifejtette, hogy a társaság semmiképpen nem tehető felelőssé a történetért. Elmondotta, hogy a szerelés alkalmával Tolnai, akinek egy furója hiányzott, kérekpáron elment a szerszámért és otthagya Jostot, aki csak segédmunkásként működött a társaságnál. Jostnak nem lett volna szabad a bekapcsolást végeznie, ennek dacára azonban, saját jószántából a póznára mászott és ott dolgozni kezdett a villanszerelő távollétében. Még azt a legelemibb elővigyázatot is elmulasztotta, hogy kezére gummikeztyűt huzzon. Az ügyvéd elismerte, hogy az áram kikapcsolása nem történt meg, de hivatkozott arra, hogy

ez a miniszteri rendelkezés végre sem hajtható. Ha ezt például Arad-on alkalmaznák, akkor átlagosan félóránként kellene kikapcsolni a világitást, ami a fogyasztók elégedetlenségét vonná maga után.

A munkabíróság ma döntött az ügyben és részben helyt adott a keresetnek, amennyiben, öz. Jost Károlynénak havi 700 leies életjáradékot ítelt meg.

Fuchs dr. az ítélet ellen fellebbezést jelentett be az arad-i törvényszékhez.

CENTRAL 5, 7 $\frac{1}{2}$  és 9 $\frac{1}{4}$  órákor

## SHANGHAI

Charles Boyer, Loretta Young,  
Warner Oland.

Változallan szép idő esetén az esti előadás a nyári mozban lesz megtartva.

## Román filmgyár létesítését kérte a filmkölcsonzók oradea-i kongresszusa

A filmkölcsonzók, akik minden három hónapban kongresszust tartanak, — mint megirtuk — Oradea-n gyűltek össze. A filmesek elhatározták, hogy memorandummal fordulnak a kormányhoz, amelyben kérik, hogy enyhítsenek az utóbbi időben kiadott rendelkezéseken és engedjék meg a filmeknek a magyar és német nyelvű felvilágosító szöveggel való ellátását is. Ezenkívül kérik, hogy állítsanak fel egy filmstudiót București-ben, ahol román filmeket gyártsanak. Közölték a filmesekkel, hogy november 1-től kezdve, az összes mozoknak a román filmzurnalt kell vetíteni. Ezt egy fővárosi konzorcium készíti. A konzorciumnak 15, a kormány által kinevezett és 15 idegen tagja van.





# A Nyári Szinkör szabad-színpadán szeptember 5-én és 6-án szabadtéri előadás: PEER GYNT.

Forgács Sándor rendezésében,  
Grieg teljes kísérezésével.

## KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

### A román-magyar kereskedelmi egyezmény főbb pontjai

#### Felemelik a tűzifa-kontingenst — Az exportörök kívánságára megoldották a pengő-kérdést

A román-magyar kereskedelmi és fizetési egyezményt — amint azt legutóbbi számunkban jelentettük, — aláírták. A tárgyalásokon a román kormány részéről Gh. Gheorghiu vezértitkár, Polizu mérnök, kontingentálási igazgató, I. Dimitriuc és N. Dumitrescu vettek részt. Az egyezményt azoknak az újabb javaslatoknak alapján kötötték meg, amelyeket Schlick, a magyar küldöttség vezetője hozott magával Budapestről.

Az új egyezmény lényegesebb pontjai a következők:

Mindenekelőtt megállapodtak abban, hogy 13 ezer vagonról 15.500 vagonra emelik azt a tűzifakontingenst, amelyet Románia Magyarországra szállíthat.

Ugyancsak megállapodás jött létre az átvételi ár kérdésében is. Mint ismeretes, a magyarországi tűzifakivitel monopoliumát még egy esztendeig a magyarországi Faforgalmi Rt. élvezi. Az itteni faexportörök szindikátusának, a SEL-nek, ezzel a részvénytársasággal kellett megállapodnia az arra vonatkozólag. A Faforgalmi Rt. az elmúlt esztendei átvételi árat ajánlotta fel, a romániai exportörök azonban rámutattak arra, hogy míg az elmúlt esztendőben 26 leit kaptak a kivitelből származó

pengőből, az idén — tekintettel a szabadforgalomra — csak 24 leit tudnak a pengőért elérni. Ezért az exportörök az átvételi ár felemelését kérték. A tanácskozások során olyan megoldást fogadtak el, amely közvetett módon kárpótolja az exportöröket.

A megoldás értelmében úgy döntöttek, hogy a fakivitel értékének ötven százalékát, miután a Banca Națională-nak járó részt már levonták, az eddigi rendszertől eltérően, ne árubehozatalunk fedezésére használják fel, hanem hitelek kiegyenlítésére. Ebben az esetben ugyanis a pengőért 26 leit lehet elérni, míg a fennmaradó ötven százalékért a határig nem kell szállítási díjat fizetni.

A magyar kiküldöttek megemlítették, hogy abban az esetben, ha az exportból származó pengőösszegek elszámolása 26 leies árfolyamon történik meg, akkor könnyen az a veszély fenyeget, hogy a magyar áruk behozatala visszaesik. Ennek az érvelésnek a tárgyalások folyamán helyt adtak és úgy döntöttek, hogy a Banca Națională-nak járó pengőhányadot az eddigi 25 százalékról 20 százalékra szállítják le és a fennmaradó öt százalékot magyar áruk behozatalára használják fel.

Ami a pengők likvidálását illeti, úgy döntöttek, hogy ez a jövőben a lehető legrövidebb idő alatt történik meg.

### Egységes jelölőlistát igyekeznek összehozni az arad-i munkakamarai választásra

Október 4-ikén lesz a választás — A magánvállalatok és a szakmai szervezetek bejelentési kötelezettsége — Szombattól kezdve megtekinthetők a munkakamara választási listái

#### Vulpe Iosif nem jelölteti magát a munkakamarai választáson a politikai jelleg feljes kiküszöbölése érdekében

A kormány intézkedésének értelmében Vulpe Iosif, az arad-i Munkakamara átmeneti bizottságának elnöke, pénteken este ülésre hívta össze a kamara átmeneti bizottságának tagjait, akikkel közölte, hogy

a miniszteri rendeletnek megfelelően, az arad-i Munkakamara körzetében is a választást október 4-ikén tartják meg. Ezért a Munkakamara átmeneti bizottsága máris megkezdte a választással kapcsolatos teendők ellátását.

Igy az átmeneti bizottság határozata értelmében, már szombattól kezdve az érdeklődők rendelkezésére állanak a Munkakamara választói listái, amelyeket megtekinthetnek és amelyekbe a jogosultak felvételüket kérhetik. A választói névjegyzék délelőtt 8-tól 12-ig és délután 4-től 6-ig tekinthető meg. Ugyancsak a fenti időpontokban nyújthatók be a Munkakamarához a választói jelölő-listák is.

A törvény értelmében az összes ipari, valamint kereskedelmi vállalatok kötelesek tisztviselőik, alkalmazottaik és munkásaik névsorát a Munkakamarához eljuttatni, még pedig minél előbb, de

legkésőbb szeptember 15-ig.

Ugyanaddig az időpontig kötelesek a szakmai szervezetek is tagnévsorukat közölni a Munkakamarával. A választói névsorba szeptember 15-ig bárki egyénileg is kérheti felvételét. Ebben az esetben mellékelnie kell állam-

polgársági bizonyítványát, munkakönyvét, vagy mesterkönyvét, vagy pedig igazolnia kell, hogy elmúlt 21 éves és hogy legkevesebb hat hónapja az arad-i Munkakamara területén él. A választói névjegyzéket szeptember 15-től 25-ig közszemlére teszik és ezen időpontban nyújthatók be ellene az esetleges kontesztációk.

A törvény értelmében az arad-i Munkakamara ötven tanácstagot választ.

Ezek közül 24 a munkástagozat, 13 a magánalkalmazott és 13 a kisiparos tagozat tagja.

A választásokról beszélgetést folytattunk Vulpe Iosif munkakamarai átmeneti bizottsági elnökkel, aki munkatársunknak a következőket mondotta:

A kormánynak az a szándéka, hogy ezekből a választásokból teljesen kiküszöbölje a politikát. Arad-on ez elsősorban abban nyilvánul meg, hogy én, aki politikailag tudvalevőleg el vagyok kötelezve, a munkakamarai választásokon nem jelöltem magam. Ugyancsak a választások politikamentességének biztosítása érdekében a Munkakamara jelenlegi vezetősége érintkezésbe lép az egyes szakmai szervezetekkel, — nemcsak Arad-megyében, hanem a körzetünkbe tartozó Hunedoara-, Alba- és Tarnava-Mica-megyékben is, — amelyekkel az irányban kezd megbeszéléseket, hogy

a választásokra lehetőleg egységes jelölőlistát hozzanak létre és ezzel elejét ve-

gyék az elkeseredett választási harcnak.

Az erre vonatkozó tárgyalások már a legközelebbi jövőben megkezdődnek. A magam részéről a nyilvánosság előtt ígéretet kívánok tenni arra, hogy a választásokat megelőző munkálatokban természetesen a legszigoribban a törvény előírásait tartjuk szem előtt és ismételt hangsúlyozom, hogy a munkakamarai választásoktól távol akarunk tartani minden politikai motívumot. Ezért a választói jelölőlista összeállításakor a politikai pártokkal semmi esetre sem tárgyalunk és kizárólag csak szakmai szervezetekkel folytatunk megbeszéléseket.

### A parlament legközelebbi ülés- szakán szavazzák meg a kisipari hitel megszervezéséről szóló törvény- javaslatot

Az új ipartörvény intézkedéseket tartalmaz a kisipari hitel megszervezéséről is, amelynek érdekében előreláthatólag kisipari hitelintézet alapítására kerül sor. A törvényes rendelkezések valószínűsítésére érdekelében Nistor munkaügyi miniszter beható megbeszélést folytatott Tătărescu miniszterelnökkel, aki kijelentette, hogy a tervet teljes mértékben támogatja és maga is azon lesz, hogy a kisipari hitel megszervezése mielőbb megtörténjen. Ennek érdekében Alexandrescu-Roman munkaügyi államtitkárt megbízták, hogy készítse el a kisipari hitel megszervezéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet megszavazás végett már a parlament legközelebbi ülészakán nyuitanak be.

### A közgazdaság hírei

Magyarország szabadabbá tette a buza kivitt azokba az államokba is, amelyekkel nincs clearing-szerződése. A magyar Külkereskedelmi Hivatal az erre vonatkozó rendelkezést már hivatalosan közölte is. A buza kivitel csak száz százalékosan konvertibilis nemes devizák ellenében eszközölhető, amely devizák a Magyar Nemzeti Bank részéről ötven százalékos felárral kerülnek elszámolásra.

A Banca Națională kormányzója 180 tisztviselő előléptetéséről intézkedett. Kilenc esztendő óta most történnek először előléptetések a Banca Națională-nál.

A magyarországi üveggyárak a belügyminiszteriumtól a használt gyógyszer- és egyéb üvegek forgalmának eltiltását kérték. A magyar belügyminiszter az üveggyárak kérelmét elutasította azzal, hogy semmiféle használt anyag jobban és könnyebben nem tisztítható és fertőtleníthető, mint éppen az üveg.

Bucuresti-i jelentés szerint a buzaértékesítő bizottság a Belgiumba szállítandó buza minimális árát 120 belga frankban, míg a Hollandiába szállítandó buza minimális árát 5.95 holland forintban állapította meg.

A kereskedelmi utazók nemzetközi kongresszusa Bécsben szeptember 9—12-ike között ülészik. Ez a kongresszus tárgyalja majd le a „mintatryptyk” bevezetésének kérdését a nemzetközi kereskedelmi forgalomba.

A kompenzációs kivitelben nehézségek állottak be. Mint ismeretes, a Banca Națională legújabb rendeletének értelmében kompenzációs kivitel csak valamely meghatalmazott pénzügyintézet garanciájával eszközölhető. Az eddig előterjesztett garanciákat a Banca Națională nem fogadta el és ezért a kompenzációs export fennakadást szenved.

A Mönitorul Oficial szeptember 3-iki keltetésű számában megjeleni a kereskedelmi és iparvállalatok egészségügyi illetékeiről szóló rendelkezés. Ennek a rendeletnek intézkedéseit lapunkban a tervezet elkészítésének idején már részletesen közöltük.



## Nem kapott még választ a város a beiratkozási igazolvány ügyében

Arad-város vezetőségének ülésén dr. Parecz Béla magyarpárti tagozati elnök tette szóvá, mint ismeretes, azoknak a bizonyítványoknak ügyét, amelyeket a szülőkől kívánnak előírás szerint az egyes tanintézetek igazgatótól a beiratásra kerülő gyermekek „ethnikai származásáról”. Parecz dr. hivatkozással az eddigi gyakorlatra, tisztázni kívánta a városvezetőség előtt, hogy a törvény nem az „ethnikai származást” kívánja a beiratkozások esetében megállapítani, hanem az érdekelt gyermekek anyanyelvét, melyre vonatkozólag eddigelé az volt a gyakorlat, hogy a szülők egyszerű bejelentését vették tudomásul a városnál és ennek megfelelőleg állították is ki a kért hivatalos iratot. A városvezetőség, mint ismeretes, elhatározta, hogy a kerületi tanfelügyelőségnek fogja hivatalos uton megérdeklődni, hogy a tanügyi hatóságok milyen bizonyítványt kívánnak a beiratkozások esetére és a határozatot követő napon, csütörtökön, ma-

ga Popa Olgore, a közigazgatási osztály vezetője juttatta el személyesen a városvezetőség levelét a tanfelügyelőséghez.

Tekintettel arra, hogy mindössze egy hét áll még rendelkezésre a beiratkozások szempontjából, érthető érdeklődés előzi meg a szülők részéről a fenti levélváltást, amennyiben ezt „váltás”-nak lehet nevezni. A helyzet azonban az, hogy a tanfelügyelőség egyelőre mélyen hallgat a kért válaszával, nyilván annak megfontolásával, hogy írásos elkötelezettséget ne vállaljon állásfoglalásával. Mindenesetre maga a város került kényelmetlen helyzetbe az ügy tisztázatlansága folytán, ámbar nem lehet kétséges, hogy emberileg logikus és elfogulatlan szempontok alkalmazása mellett, a tanfelügyelőségnek sem lehet más álláspontja a nyelvi hovatartozás ügyében, mint az, hogy mindenkinek az az anyanyelve, amit édesanyjától sajátított el s amit minden szülő egyformán anyanyelvének vall, úgy a maga, mint a gyermekel esetében.

## SPORT KÖZLÖNY

### Vasárnap már a Sparta is bekapcsolódik a kerületi bajnokság küzdelmeibe

— Vasárnapi bíródelegálás —

Arad. Az alkerületi elsőosztályu bajnokságban vasárnap már a harmadik forduló kerül lebonyolításra és a harmadik forduló előtt végre kialakult a bajnokság tizenkettes mezőnye. Vasárnap már teljes forduló kerül lejátszásra, amelyen igen érdekes küzdelmeket bonyolítanak le a csapatok.

A Ripensia—Gloria meccs előtt a Soimi és a CAA meccsének és ennek a mérkőzésnek a kimenetele teljesen nyílt. A CAA-pályán délelőtt a Juventus és a Tricolor csapnak össze és a papírforma minimális Juventus-győzelmet ígér. Délután a CAA-pályán kettős meccset bonyolítanak le és pedig az Astra meccsel a Transylvaniával, az SGA pedig a Hakoahhal. Az első mérkőzés teljesen bizonytalan kimenetelű, a második a papírforma szerint a tornászok győzelmét hozza. Az AMEFA-pályán az Intelegerea az Unireát látja vendégül és a két csapat nagy küzdelmet fog vívni a bajnoki pontokért. A Tricolor sporttelepén bonyolítja le első meccsét az első osztályba sorolt Sparta és az USA együttesével mér össze erejét. Itt is nagy lesz a harc a bajnoki pontokért.

A másodosztályban a Slavia a Virtuteához rándul, a CAR pedig a Crisananál vendégszerepel, míg a harmadik meccsen a Fortuna és a Victoria csapnak össze. Három szövetségi díjmeccs és három elmaradt törpémérkőzés egészíti ki a másort, amelynek bíródelegálását alant adjuk:

Gloria-pálya: 10.00 órákor: Gloria II.—SGA II., bíró Dorin Iohadnagy. 15.00 órákor: CAA—Soimi, bíró Marița, határbírók Oprita és Darázs. 17.00 órákor: Ripensia—Gloria, bíró T. Iliescu, határbírók Burdan és Adamovici.

CAA-pálya: 7.45 órákor: CAA törpe—AMEFA törpe, bíró Kirschner. 8.45 órákor: Hakoah törpe—Tricolor törpe, bíró Weinberger. 10.00 órákor: Juventus törpe—Unirea törpe, bíró Luțai. 11.15 órákor: Juventus—Tricolor, bíró Ipsilanti, határbírók Stanciu és Gábor. 15.15 órákor: Transylvania—Astra, bíró Chiral, határbírók Barbu és Mara. 17.00 órákor: SGA—Hakoah, bíró Polareczky, határbírók Karlich és Musca.

AMEFA-pálya: 11.00 órákor: Fortuna—Victoria, bíró Czégka, határbíró Husztik. 15.00 órákor: AMEFA II.—Intelegerea II., bíró Cristea. 17.00 órákor: Intelegerea—Unirea,

bíró Ciorogariu, határbírók Schneider és Pfeiffer.

Tricolor-pálya: 10.00 órákor: Soimi II.—Tricolor II., bíró Muntean. 16.30 órákor: Sparta—USA, bíró Kalmár, határbírók Ujj és Gömler dr.

Crisana-pálya: 16.00 órákor: Crisana—CAR, bíró Schwarz, határbíró Milanovic.

Rovine-pálya: 17.00 órákor: Virtutea—Slavia, bíró Vagalau.

Olimpia-pálya: 11.00 órákor: Olimpia—UDR, bíró Milivoj, határbírók Muntean és Stoicu.

### Az Olimpia-PTT győzelmi reményekkel startol az UDR elleni első C-liga-mérkőzésén

A C-liga sorsolása — November 15-én ér véget az őszi forduló

A Nyugati Liga kisorsolta a „C”-liga mérkőzéseit. Arad-on már az első fordulón a nagyhirű és jó játékerőt képviselő UDR vendégszerepel. A resita-i csapat a nyári szezon folyamán több országoshírű játékosal erősítette meg csapatát, ezek között szerepel Bugariu Cornel, az AMEFA volt válogatott kapusa is. Az Olimpia—UDR-meccs délelőtt 11 órákor lesz az Olimpia-PTT micalaca-i sporttelepén. A meccset Milivoj timisoara-i bíró vezeti. Az Olimpia-PTT szorgalmas edzéssel készül a meccsre és győzelmi reményekkel indul a hazai pályán a félelmetes hírű ellenféllel szembeni mérkőzésen. A „C”-liga sorsolása a következő:

Szeptember 6.: Progresul—CSML Lugoj, CFR T.—Severin—Electrica, SSM Resita—Fulgerul—CFR Craiova, Politechnica—Mica, Minerul—Banatul, Olimpia-PTT—UDR.

Szeptember 13.: Electrica—CSML, UDR—Progresul, Banatu—Olimpia-PTT, Mica—Minerul, Fulgerul—CFR—Politechnica, CFR T.—Severin—SSMR.

Szeptember 20.: SSMR—Electrica, Politechnica—CFR T.—Severin, Minerul—Fulgerul—CFR, Olimpia-PTT—Mica, Progresul—Banatul, CSML—UDR.

Szeptember 27.: Electrica—UDR, Banatul CSML, Mica—Progresul, Fulgerul—Olimpia-



„OLLA” Cristallin és Tropic a legmodernebb minőségűek az 1959701. számú amerikai Patent szerint a legjobb Preservatív 5 évig eláll.

### KOTKAS MAGASUGRÓ

#### Európarekordot javított

Az amerikai atléták részvételével nagy-szabású atlétikai versenyt rendeztek Göteborgban. Az eredmények közül a legnagyobb meglepetés Kotkas remek új Európarekordja, mellyel a néger világrekorder Albritton verte meg. Olimpiai bajnokverést produkált a nagyszerű svéd díszkoszvető-hármas egyik tagja: Bergh, Towns 14-et futott. Csak?!...

100 méter: Osendarp 10.6. 2. Draper 10.6. — 400 méter: 1. Williams 48.2. 2. Fritz, Kanada 48.9. — 800 méter: 1. Ny 1:53.4. 2. Carlander, svéd 1:57. 3. Conway, Canada 1:57. 4. Dawson, USA 1:57.7. — 3000 méter: 1. Lechtinen 8:44.4. — 110 méter gát: 1. Towns 14.1. 2. Lidmann 14.7. — Magasugrás: 1. Kotkas 104. Európarekord. 2. Albritton 202. — Díszkoszvetés: 1. Bergh 51.48. 2. Carpenter 50.85. 3. Dunn, USA 49.23. — Távol: 1. Svensson, svéd 712.

#### Tippelőnkhez!

Középeurópai Kupa tipp-versenyünk résztvevőinek figyelmét felhívjuk, hogy szelvényeket szombaton délután legkésőbb 4 óráig nyújtsák be fiók- vagy főkiadóhivatalunkba, mert a később érkezett szelvényeket nem vesszük figyelembe.

O. P. Zizovits Lenke győzelme Hateg-en. Gróf Kendeffy meghívására, Hateg-en gyűlt össze Románia legkiválóbb tennisezőinek egy ki-tünő csoportja. A nagy mezőny izgalmas küzdelmeinek során Poppné Zizovits Lenke, a CAO sokszoros bajnoknője, megnyerte a hateg-i meghívásos tenniszverseny női egyes bajnokságát.

PTT, CFR Severin—Minerul, SSMR—Politechnica.

Október 4.: Politechnica—Electrica, Minerul—SSMR, Olimpia-PTT—CFR Severin, Progresul—Fulgerul, CSML—Mica, UDR—Banatul.

Október 11.: Electrica—Banatul, Mica—UDR, Fulgerul—CSML, CFR Severin—Progresul, SSMR—Olimpia-PTT, Politechnica—Minerul.

Október 18.: Minerul—Electrica, Olimpia-PTT—Politechnica, Progresul—SSMR, CSML—CFR Severin, UDR—Fulgerul, Banatul—Mica.

Október 25.: Electrica—Mica, Fulgerul—Banatul, CFR Severin—UDR, SSMR—CSML, Politechnica—Progresul, Minerul—Olimpia-PTT.

November 1.: Olimpia—Electrica, Progresul—Minerul, CSML—Politechnica, SSMR—UDR, Banatul—CFR Severin, Mica—Fulgerul.

November 8.: Electrica—Fulgerul, CFR Severin—Mica, SSMR—Banatul, Politechnica—UDR, Minerul—CSML, Olimpia—Progresul.

November 15.: Progresul—Electrica, CSML—Olimpia-PTT, UDR—Minerul, Banatul—Politechnica, Mica—SSMR, Fulgerul—CFR Severin.

Az előálló csapatok a pályaválasztók

